

کارشناسان در گفت وگو با «ایران» از خطر آفت های پروانه ای برای حیات درختان بلوط گفتند

آژیر قرمز در جنگل های زاگرس

طرح تنفس جنگل های شمال، قاچاقچیان را به سمت زاگرس راند

نیلوفر منصورى خبرنگار

پارادوکس عجیبی است؛ اما حقیقت دارد. هم ریه‌های تنفسی این سرزمین است و هم نیمه جان، حال و روز خوبی ندارد و هر روز نحیف‌تر و ضعیف‌تر می‌شود. روایت‌های تلخی دارد از درد‌های بی‌امانش. درختان بلوطش را تنگ در آغوش گرفته تا دردهایش را به جان بخرد. سال‌ها تلاش با این دردها عجین شده است. روز و ماهی نیست که قصه پرغصه‌اش روایت نشود. هر روز گرفتار مصیبت است؛ یا از قهر طبیعت عاصی می‌شود یا از دستان بی‌مهر آدمی.

یک روز از چیدن دامنش توسط کشاورزان بر دشت و پهنه‌اش برای افزایش کشت و زرع می‌گوید. روز دیگر از تیزی تبرها و اره‌ها که تن و سر بلوطستان را برای مشت‌ی زغال از هم جدا می‌کنند. داغ بزرگی است وقتی شاه بلوط‌های سوخته را در بسته‌های چند هزار تومانی در دست مردم می‌بیند که دود می‌شود. یک روز هم قصه رقاصه آتشی‌نی را روایت می‌کند که تا ماه‌ها دامنه‌ها را درمی‌نوردد و بلوط‌هایش را زنده زنده می‌سوزاند.

مصیبت زاگرس که تمامی ندارد؛ روز دیگر خبر می‌رسد که ریزگردها و گرد و غبار نفقش را بند آورده و بی‌آبی اماتش را بریده و حالا هم حکم ایستاده مردن به دستور پروانه‌های مرگ بر سر رویشگاه‌های بلوط زاگرس نشین. انگار که در طالعش خبری از خوش‌یمنی نیست و این بار هم باید بغض بلوطستانش با هجوم بی‌رحمانه آفت «جوانه‌خوار» بشکند.

■ **چنبیره آفت برگ‌خوار بر برگ‌های بلوط**

بلوطستان‌های منطقه زاگرس از شمال‌غربی کشور در استان آذربایجان‌غربی شروع می‌شوند و با گذر از استان‌های مرزی تا جنوب فارس امتداد پیدا می‌کنند. ۱۱ استان در مساحتی بیش از ۵،۵ میلیون هکتار، ۱۸۳ گونه درختنی و درختچه‌ای را در رویشگاه‌های جنگلی بلوط به خود اختصاص داده‌اند.

بسیاری از کارشناسان محیط‌زیست معتقدند که جنگل‌های بلوط زاگرس حکم ریه‌های کشور را دارند و نقش بسزایی در جلوگیری از خطرات بحران‌های زیست‌محیطی همچون سیل، گرد و غبار، زلزله و طوفان‌های مهیب بازی می‌کنند، اما در پس این همه زیبایی، با مشکلات زیادی دست و

پنجه نرم می‌کنند.

عضو هیات علمی بخش تحقیقات منابع طبیعی مرکز تحقیقات لرستان با اذعان به مشکلات موجود در زاگرس، فهرستی طویل و بلندبالا از بیماری‌ها و آفت‌های جنگل‌های زاگرس را در اختیار بلوط، پروانه سفید برگ‌خوار بلوط، و آفت‌هایی که در کنار دیگر مشکلات زاگرس، دغدغه ذهنی افکار عمومی و دوستداران طبیعت شده است.

مجید توکلی با اشاره به شرایط منطقه‌ای زاگرس به روزنامه ایران می‌گوید: عرصه‌های وسیعی از رویشگاه‌های زاگرس، در دو دهه اخیر شاهد بروز پدیده‌هایی مثل زوال درختان و درختچه‌های جنگلی و

طغیان آفات و بیماری‌ها بوده‌است.

به گفته این متخصص آفات جنگل و مرتع؛ طی بررسی‌ها و مشاهدات صورت گرفته، پروانه‌های برگ‌خوار جنگلی و عوامل چوب‌خوار از دلایل مهم نگرانی و تهدید برای این جنگل‌ها محسوب می‌شوند.

■ **چرخه تخریب وزیان**

تقریباً هر سال در ابتدای فصل بهار، مناطق خاصی از عرصه‌های جنگلی، مورد تهاجم گروهی از حشرات به‌نام برگ‌خوار قرار می‌گیرند که باعث خسارت و آسیب فراوان به درختان و موجب بی‌برگی آنان می‌شوند. به گفته متخصصان تعدادی از این آفات برگ‌خوار طغیان دوره‌ای داشته و چند سالی یکبار ظهور پیدا می‌کنند. گروهی هم با جمعیت‌های مختلف هر ساله در کانون‌های مربوطه حضور دارند. آفات برگ‌خوار توان خسارات‌زایی بالایی دارند و می‌توانند درختان را ضعیف و پذیرای قارچ‌ها و حشرات متنوع چوب‌خوار و باکتری‌ها کنند.

این متخصص آفات جنگل و مرتع ادامه می‌دهد: پروانه سبز جوانه‌خوار بلوط، پروانه سفید برگ‌خوار بلوط، پروانه ابریشم‌باف ناجور و مینوز برگ بلوط از آفت‌ها و بیماری‌هایی هستند که به‌شدت از برگ درختان تغذیه می‌کنند و موجب بروز طغیان آفت می‌شوند و خسارات شدیدی به درختان و درختچه‌های جنگلی می‌زنند. توکلی با بیان اینکه، یکی از اهداف برنامه پیش‌آفات و بیماری‌های جنگلی؛ شناسایی این پروانه‌ها و

سوسک‌های برگ‌خوار است می‌گوید: علاوه بر آن، سوسک‌های متعدد و متنوع چوب‌خوار و پوست‌خوار، آفات مهم بن‌درختار، قارچ‌های اندوفیت، قارچ‌های آوندی و عامل پوسیدگی ریشه یا خشکیدگی سرشاخه‌ها، گیاه انگل سس و گیاه نیمه‌انگل داروآش از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده و خشکیدگی درختان و درختچه‌های جنگلی زاگرس محسوب می‌شوند.

■ **چرا زیاگرس مهم است؟**

او می‌افزاید: شرایط موجود حاکم بر این منطقه رویشی مانند تغییرات اقلیم و افزایش شدت گرما، خشکسالی‌های متوالی، ناتوانی و ضعف دفاعی درختان میزبان، آتش‌سوزی‌ها، تخریب و فرسایش خاک، چرای بیش از حد، فشار ناشی از بهره‌برداری‌های بی‌رویه توسط عوامل انسانی، تنش‌های مختلف و عوامل دیگر باعث مهیا شدن شرایط برای زادآوری و طغیان قارچ‌های اندوفیت، حشرات چوب‌خوار و پوست‌خوار شده، به‌طوری که هر ساله سبب تنک شدن و نابودی شدن سطوح قابل توجهی از این عرصه‌های جنگلی هستیم.

به اعتقاد عضو هیات علمی بخش تحقیقات منابع طبیعی مرکز تحقیقات لرستان، آفات و بیماری‌های خسارت‌زا، هرگز از بین نمی‌روند و همیشه در طبیعت باقی می‌مانند و به اشکال مختلف با توجه به شرایط محیطی و توان دفاعی درختان سر بر می‌آورند.

او پیش و مراقبت‌های مستمر آفات و بیماری درختان جنگلی و



■ چهارشنبه ۱ تیر ۱۴۰۱
 ■ سال بیست و هشتم
 ■ شماره ۷۹۳۸

و اگر جلوگیری نشود کشور عراق تنها منشأ ریزگرد نخواهد بود بلکه خود سرزمین‌هایی که جنگل‌های زاگرس را دربردارند منشأ ریزگرد خواهند بود.»

■ **بلوطستان، قربانی فقر جوامع روستایی**

او در پاسخ به این سؤال که نقش جوامع محلی در حفظ و نگهداری از جنگل‌های زاگرس چیست، می‌گوید: کلیدواژه و حلقه مفقوده در این زمینه نگاه معیشتی، مالی و اشتغالزایی جوامع محلی است. وقتی روستاهای این منطقه از نظر مواد سوختی در مضیقه هستند، طبیعتاً برای رفع نیاز از درختان منطقه استفاده می‌کنند. در این منطقه به‌دلیل ضعف مالی و اشتغال، زغال‌فروشی یک شغل محسوب می‌شود که درآمد چندانی هم ندارد و فقط در حد رفع نیاز است.

نایب دبیر شورای هماهنگی تشکل‌های زیست‌محیطی لرستان ادامه می‌دهد: برای توانمندسازی آموزش جوامع محلی از سازمان فنی و حرفه‌ای، میراث فرهنگی و فرمانداری کمک خواستیم. زیرا توانمندسازی جوامع محلی یکی از عوامل توسعه پایدار است، اما طرح و نقشه‌ها بی‌فایده است و این یک موضوع بسیار کلیدی است. شرایط مالی و فقر در این منطقه اسفناک است.

■ **زاگرس بیمار است**

مهندس مظفر افشار که به پدر بلوط ایران مشهور است نیز معتقد است که زاگرس بیمار است.

به گفته وی طی سال‌های اخیر و

دخبل هستند به روزنامه ایران می‌گوید: بهره‌برداری‌های میان‌منطقه‌ای برای تحصیل زغال و زغال‌فروشی، نبود موقعیت شغلی و شرایط کاری برای بومیان، شیوع بیماری قارچی و باکتری گسترده که کاری برای بهبود آن انجام محسوب می‌شوند که با مدیریت علمی برای کنترل‌شان باید برنامه داشته باشیم و به کارگیری روش‌های شیمیایی آخرین انتخاب ما باشد.

■ **چرا زاگرس مهم است؟**

بر کسی پوشیده نیست که دو بخش در سرزمین ایران به‌عنوان ریه‌های این سرزمین شناخته می‌شوند و هر دو نیز وضعیت خوبی ندارند؛ جنگل‌های هیرکانی در شمال کشور و مجموعه جنگل‌های زاگرس در غرب کشور که

از شمال غرب، غرب تا جنوب‌غرب امتداد دارد. به گفته کارشناسان، جنگل‌های زاگرس از اهمیت ویژه‌ای برخوردار هستند زیرا این منطقه جزو سرشاخه‌های مهم آبی کشور محسوب می‌شود که حدود ۶ میلیون هکتار وسعت دارد و مانند یک سپر دفاعی در برابر کشورهای غبارخیز همسایه عمل می‌کند.

نایب دبیر شورای هماهنگی تشکل‌های زیست‌محیطی لرستان معتقد است اگر جنگل‌های زاگرس نبودند ما نیز یک منبع غبارخیز محسوب می‌شدیم. خوشبختانه وجود جنگل‌های زاگرسی مانع از ورود این غبارها می‌شود.

احسان پارسا با اشاره به اینکه علل متفاوتی در نابودی جنگل‌های زاگرس

زیست بوم ۱۷

وکیل پرونده خبرنگاران آسیب‌دیده در تصادف اتوبوس ارومیه:

منع تعقیب صادر شده

برای مسئولان سفر قطعی نیست

زیست بوم- پنجشنبه یک سال می‌شود که خبرنگاران حوزه محیط‌زیست با تن و روحی زخمی و با دو تابوت از سفر مطبوعاتی ارومیه به تهران برگشتند. سفر برای گزارش از افتتاح تونلی بود که هنوز هم افتتاح نشده است؛ تونل زاب به دریاچه ارومیه. این تونل قرار بود پازل احیای دریاچه ارومیه را تکمیل کند. دریاچه با هزینه ۱۵ هزار میلیارد تومان احیا نشد، جان مهشاد کریمی و ریحانه یاسینی هم در این سفر به‌دلیل اجاره یک اتوبوس با نقائص فنی، جا زدن خبرنگاران که تعدادی زیادی از آنها خنم بودند به جای کارگران شرکت سیمان، بی‌توجهی ایستگاه پلیس راه به تخلفات در رابطه با اتوبوس مذکور، وارد شدن به یک جاده ممنوعه روستایی، بی‌توجهی به اعتراض و هشدار راننده از دست رفت.

در همه این ۳۶۵ روز یک بار اولیای دم و خبرنگاران آسیب‌دیده به دادگاه فراخوانده شدند. ۷کارشناس از ۸کارشناس دادگستری با وجود شواهد بسیار برای مسئولان وقت محیط‌زیست و ستاد احیا منع تعقیب زده‌اند. آنها مد نظر نداشتند که چه کسانی این سفر را ترتیب دادند. کدام مسئولان اتوبوس ارزان را اجاره کردند. کدام مسئول جلوی چشم خبرنگاران راننده را مجبور کرد از این مسیر عبور کند. حسین یاسینی، پدر ریحانه یاسینی در جلسه دادگاه به قاضی پرونده گفت: با او تماس گرفته‌اند و گفته‌اند تا بودجه سال ۱۴۰۱ بسته نشده دبه فرزندش را بگیرد وگرنه مساله به بودجه سال ۱۴۰۲ موکول می‌شود. او به تماس گیرندگان همان جوابی را گفت که در دادگاه تکرار کرد. مساله خانواده یاسینی و کریمی پول نیست آنها می‌خواهند مقصرین مرگ ریحانه و مهشاد محکوم شوند. ۱۷ خرداد ماه حسین یاسینی از قاضی پرونده خواست تا پیش از سالگرد بچه‌ها تکلیف پرونده مشخص شود اما قاضی پرونده بیش‌بینی کرد که این مساله تا پیش از سالگرد یعنی دوم تیرماه ۱۴۰۱ اتفاق نمی‌افتد.

«مسعود ستایشی» سخنگوی قوه قضائیه نیز دیروز در نشست خبری درباره آخرین وضعیت پرونده مهشاد کریمی خبرنگار



جانباخته محیط‌زیست ایسنا و ریحانه یاسینی سردبیر جانباخته ایرنا- ۲۴ در حادثه واژگونی اتوبوس خبرنگاران محیط‌زیست گفت: دوم تیرماه سال گذشته واقعه تصادف اتوبوس خبرنگاران در آذربایجان غربی همه را متأثر کرد و عده‌ای مصدوم و ۲ نفر فوت شدند. اقداماتی که در حوزه تقصیر و قصور می‌پذیرد قابل بحث است.

او به ایسنا گفت: «در دادسرای عمومی استان مربوطه، پرونده‌ای تشکیل و به‌عنوان دو فقره قتل غیر عمد ناشی از بی‌احتیاطی در رانندگی بررسی شد. اظهارنظر کارشناسی پرونده در هیأت سه نفره صادر و با اعتراض به آن به هیأت ۵ نفره کارشناسی ارجاع شد و نظر هر هیأت مبین تقصیر راننده بود. متعاقباً با جلب دادرسی و کیفرخواست، این پرونده به دادگاه کیفری دو ارسال خواهد شد و حکم قانونی صادر می‌شود.»

ستایشی درخصوص مسئولیت مسئولان محیط‌زیستی گفت: «در خصوص این افراد، قرار منع تعقیب صادر شده است. برای اشخاص دیگری که در حوزه محیط‌زیست و دریاچه مسئولیتی داشتند که در پرونده بوده است مسئولیتی دیده و احراز شده و برای آنها قرار منع تعقیب صادر شده است.» علی داسمه، وکیل خبرنگاران آسیب‌دیده در واکنش به سخنان سخنگو به «ایران» گفت: «قرار منع تعقیب در مرحله دادسرا صادر شده است. قرار منع تعقیب صادر شده قرار نهایی است اما قرار قطعی نیست. ظرف ۱۰روز قابل اعتراض بود. ما ظرف ۱۰روز اعتراض کردیم. این اعتراض به محکمه رفت و دادگاه کیفری دو برگزار شد. تعدادی از خبرنگاران آسیب‌دیده و من در این دادگاه شرکت کردیم.»

داسمه تأکید کرد: «محکمه می‌تواند هم قرار منع تعقیب را نقض یا هم تأیید کند. لذا تصمیم‌گیرنده نهایی، محکمه است. رئیس مجتمع دادگاه‌های کیفری دو ارومیه که رئیس مجتمع شهید بهشتی است شخصاً به پرونده رسیدگی می‌کند. لذا تعیین تکلیف پرونده درخصوص مسئولان منوط به اظهارنظر دادگاه کیفری است. این قرار که آقای سخنگو از آن صحبت کرده است قرار قطعی نیست. چون بحث تخصصی بوده بیشتر او تأکید کرد: «قرار منع تعقیب صادر شده پایان راه پیگیری پرونده تصادف اتوبوس خبرنگاران نیست.»

ایرنا- محسن فنودی، مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان رضوی گفت: ۳۰ کانون فرسایش بادی در ۲۲ شهرستان این استان شناسایی شده‌است.

مهر- مسعود ستایشی، سخنگوی قوه قضائیه درخصوص آخرین وضعیت پرونده میانکاله و نظر دستگاه قضایی در رابطه با پتروشیمی میانکاله گفت: در حوزه میانکاله یک انتقادی دارم که بخشی از آن به قوه قضائیه و بخشی به مسئولان ذیربط مدخل در سایر حوزه‌های تصمیم‌گیری برمی‌گردد. در حوزه میانکاله بررسی‌ها حاکی از این است که تصمیمات متعددی در زمان‌های مختلف گرفته شده است. به موجب تصمیمی که معاون حقوق عامه دادستان کل کشور ابلاغ کرده، پتروشیمی متوقف است. دادستانی کل کشور از باب نظارت ورود کرده و آخرین مرحله توقف اقدام و ادامه بررسی‌ها است.

ایرنا- محمد ساکی، رئیس اداره حفاظت محیط‌زیست شهرستان هویزه گفت: ۳۱۶ گونه حفاظت شده اردک مرمری در تالاب هورالعظیم مشاهده و سرشماری شد.

ایرنا- نورالله مرادی، معاون آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط‌زیست تأکید کرد: درس «شناخت محیط زیست» به صورت عمومی و در قالب ۲ واحد در دانشگاه‌ها ارائه می‌شود.

تماشاگه زمان

یکی از موزه‌های معروف تهران که در محله زعفرانیه واقع شده، موزه تماشاگه زمان است که با موضوعی خاص به‌نام زمان، در خرداد ۱۳۷۸ آغاز به فعالیت کرد و از آن با عنوان نخستین موزه ساعت ایران یاد می‌شود. ساختمان آبی رنگ و گچ کاری شده موزه با همان حسین خداداد، در زمان قاجاریه ساخته شده و در اوایل دهه ۴۰ توسط خداداد خریداری شده بود. این بنا سال ۱۳۸۲ ثبت ملی شده است. در حیاطو فضای داخلی موزه، انواع ساعت‌های قدیمی از قرن هفدهم تا بیستم شامل ساعت آفتابی، ساعت شنی، ساعت آبی و ساعت سوختی، ساعت‌های مکانیکی دیواری، رومیزی، جیبی و مچی به نمایش در آمده است.

